

**MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 39/2014 vp**

Valtioneuvoston kirjelmä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Kanadan välisen vapaakauppasopimuksen neuvottelemisesta (EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Kanadan välinen vapaakauppasopimus)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 26 päivänä syyskuuta 2014 lähettänyt jatkokirjelmän 5. UM 23.09.2014 Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Kanadan välisen vapaakauppasopimuksen neuvottelemisesta (EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Kanadan välinen vapaakauppasopimus) asiassa U 70/2010 vp maa- ja metsätalousvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Markus Schulman, maa- ja metsätalousministeriö
- yksikön päällikkö Jukka Pesola, ulkoasiainministeriö.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut
— Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry.

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Yleistä

Euroopan unioni ja Kanada pääsivät 18.10.2013 poliittiseen yhteisymmärrykseen vapaakauppasopimuksen keskeisistä elementeistä. Neuvotteluja jatkettiin sopimuksen yksityiskohdista etenkin palveluiden ja investointien osalta, kunnes lopullinen tulos saatiin aikaan 5.8.2014. EU:n päätökset sopimuksen allekirjoittamisesta ja tekemisestä tulevat ajankohtaisiksi myöhemmin. Samalla päätetään myös sopimuksen väliaikaisesta soveltamisesta. Sopimukselle tarvitaan EU:n jäsenvaltioiden hyväksynnän lisäksi Euroopan parlamentin hyväksyntä. Komission ta-

voitteena on, että sopimus allekirjoitettaisiin vuoden 2015 lopulla tai vuoden 2016 alkupuolella.

Sopimuksessa molemmat osapuolet vahvistavat sitoumuksensa kansainvälisten ympäristösopimusten noudattamiseen sekä aikomuksensa vahvistaa kaupan ja ympäristöpolitiikan keskinäistä tukemista. Osapuolilla on oikeus turvautua sopimuksen yleisiin poikkeuksiin (Luku X Poikkeukset) määräytyistä ympäristösyistä. Tämä tarkoittaa, että osapuolet voivat poiketa sopimuksen määräyksistä, jos toimien tavoitteena on ihmisten, eläinten tai kasvien suojelu tai uusiutumattomien luonnonvarojen suojelu.

Osapuolet edistävät metsien ja metsäresursien kestävää hoitoa ja kestävästä tuotannosta peräisin olevien metsäntuotteiden kauppaa kansainvälisesti. Sama pätee myös kalaresursseihin, ml. viljelty kala sekä yhteistyö laitonta kalastusta vastaan.

Sopimuksessa sitoudutaan tiedonvaihtoon, yhteisiin tutkimushankkeisiin ja yhteistyöhön kauppaa ja ympäristöä koskevissa kysymyksissä kahdenvälisesti sekä monenkeskisillä foorumeilla.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto katsoo, että aikaansaatu neuvottelutulos vastaa pääosin Suomen neuvotteluille asettamia tavoitteita. Neuvottelutulos ei ole kuitenkaan nyt esitetyssä muodossa vielä Suomen

hyväksyttävissä sellaisenaan ottaen huomioon, että tekstissä ei huomioida sekasopimusluonneta. Lisäksi eräistä investointeja koskevista määräyksistä tarvitaan EU:n piirissä lisätarkennuksia.

Valtioneuvoston tavoitteiden mukaisesti sopimuksessa pitkälti vahvistetaan ne peruseriaatteet, joita myös Suomi on omassa investointisopimuspolitiikassaan ajanut. Sopimus lähtee siitä, että niin eurooppalaisia kuin kanadalaisia sijoittajia suojellaan niihin kohdistuvilta syrjiviltä, epäoikeudenmukaisilta, mielivaltaisilta ja kohtuuttomilta toimita.

Valtioneuvoston mukaan sopimus tulisi viimeistellä sisällöllisesti hyväksyttävään muotoon nopealla aikataululla ja aikanaan saada voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta toteaa, että EU ja Kanada ovat käyneet neuvotteluja vapaakauppasopimuksesta (CETA, Comprehensive Economic and Trade Agreement) vuodesta 2009. Sopimuksesta saavutettiin poliittinen yhteisymmärrys jo syksyllä 2013, mutta ratkaisematta jääneitä yksityiskohdista työstettiin 5.8.2014 saakka. Sopimuksen toimeenpano tapahtunee aikaisintaan vuonna 2016.

Valiokunta pitää sinänsä hyvänä vapaakauppaneuvotteluissa tavoiteltavaa yritysten markkinoillepääsyn parantamista kuin myös kaupanesteiden purkamista yleensä. Kanadankin markkinoilta mahdollisesti saatavat uudet liiketoimintamahdollisuudet ovat tärkeitä niin koko EU:n kuin Suomenkin talouden kannalta. Vientimahdollisuuksia tulee hakea myös elintarviketuotannossa nykyistä tehokkaammin. Tällä hetkellä viennin lisääminen on alan kannalta entistäkin keskeisempi kysymys. Valiokunta korostaa kuitenkin myös sitä, että elintarvikealan kaupassa EU:lla ja siten myös Suomella on myös erittäin tärkeitä mm. kuluttajansuojeluun ja eläinten hyvinvointiin liittyviä intressejä. On välttämätöntä, että nämä tulevat otetuiksi huomioon.

Valiokunta toteaa, että saavutettu sopimus poistaa tulleja ja tuonnin esteitä maiden väliseltä maatalouskaupalta. Tullien alennusten toimeenpanon jälkeen tuonti Kanadasta on tullivapaata 93,5 prosentilla maatalouden tullinimikkeistä. Tullien alennukset tapahtuvat asteittain siten, että vapautettavien tuotteiden tullit poistuvat viimeistään seitsemän vuotta sopimuksen toimeenpanon jälkeen. Herkiksi katsotuilla tuotteilla markkinoillepääsyn avaukset tapahtuvat siirtymäkauden jälkeen tai ainoastaan tariffikiintiöiden puitteissa. Eräissä tuotteissa rajasuojan taso säilyy ennallaan.

Valiokunta pitää tärkeänä, että sopimuksen mukaan EU rajoittaa tariffikiintiöillä naudanlihan ja sianlihan tuontia. Siipikarjanliha ja kananmunat on rajattu täysin vapautustoimien ulkopuolelle. Siirtymäkauden ajan tariffikiintiö on voimassa myös heikompilaatuiselle vehnälle ja sokerimaissille. Viljaan sovelletaan pisintä mahdollista siirtymäaikaa, mutta seitsemän vuoden jälkeen viljan tuonti Kanadasta vapautuu. Kanada rajoittaa puolestaan kiintiöillä juuston, siipikarjanlihan ja kananmunien tuontia. Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on todettu, että

neuvotteluissa maatalouden markkinoillepääsyssä vaikeimmiksi kysymyksiksi nousivat EU:n Kanadasta tapahtuvalle tuonnille myöntämien naudanlihakiintiöiden koko ja EU:n markkinoillepääsy Kanadaan maitotuotteissa. Hankalaksi osoittautui kiintiöiden suuruuden lisäksi kiintiöiden hallintamenettelyistä sopiminen. Naudanlihan tuotannossa Kanada on kilpailukykyinen, ja maan edellyttämää hallintajärjestelmää pidettiin EU:ssa kanadalaisia toimijoita suosivana. Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota siihen, että Kanadasta tuotavan lihan kiintiöt koskevat ainoastaan lihaa, jonka tuotannossa ei ole käytetty kasvuhormoneja. Valiokunta pitää välttämättömänä, että tehokkaalla valvonnalla estetään sellaisen lihan tuonti, joka on tuotettu kasvuhormoneja käyttäen.

Edellä esitettyyn viitaten valiokunta toteaa, että markkinoiden avaukset Kanadan tuonnille lisäävät kilpailua EU:n markkinoilla erityisesti lihatuotteilla. Toisaalta EU:n vientimahdollisuudet paranevat varsinkin maitotuotteiden ja jalostettujen maataloustuotteiden osalta. Viljan osalta tilanteeseen vaikuttaa oleellisesti se, miten maailmanmarkkinahinnat kehittyvät.

Sopimuksen SPS-osuus (WTO:n terveys- ja kasvinsuojelua koskeva sopimus) perustuu eläintuotteiden osalta EU:n ja Kanadan väliseen eläinlääkintäsopimukseen, joka sopimuksen myötä lakkaa. Kasvituotteiden osalta sopimus asettaa säännöt, jotka helpottavat tuonnin edellyttämää hyväksymisprosessia Kanadassa. Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota siihen, että sopimus ei edellytä EU:n lainsäädännön muuttamista eikä kyseenalaista EU:n oikeutta huomioida riskinhallinnassa tieteellisen riskinarvioinnin lisäksi muita olennaisia tekijöitä. Muun muassa

GMO-tuotteiden osalta tämä on tärkeää. Toisaalta sopimuksen kautta EU:n BSE-riskin vuoksi keskeytynyt naudanlihan vienti Kanadaan tulee mahdolliseksi.

Valiokunta pitää välttämättömänä sen varmistamista, että maataloustuotteiden kauppa avataan aidosti ja tasapuolisesti. Jos EU:n markkinoillepääsulle muodostuu esteitä, esim. Kanadan liittovaltiorakenteesta johtuen, EU:lla pitää olla menetelmät, joiden kautta voidaan varmistaa kaupankäynnin tasapuoliset edellytykset. Oleellista on myös, että tuonnin vapautuksen piirissä olevat tuotteet vastaavat EU:n sisämarkkinoilla omille tuotteille asetettavia vaatimuksia ja ettei tuonti kolmansista maista mahdollistu sopimuksen säännöksiä kiertämällä. Valiokunta pitää välttämättömänä, että EU ei ole avaamassa ruokaturvapolitiikkaansa neuvotteluiden seurauksena. Tämän komissio on neuvottelujen aikana moneen kertaan todennut. Lisäksi on varmistettava, että eläinten hyvinvointia koskevat näkökohdat tulevat otetuiksi huomioon. EU:lla on tältä osin tiukemmat vaatimukset kuin Kanadalla. Kuluttajan on myös saatava selkeä tieto siitä, mistä hänen valitsemansa tuote tulee. Sopimuksen markkinavaikutuksia tulee seurata aktiivisesti ja markkinahäiriöihin on puututtava viivytyksettä.

Lausunto

Lausuntonaan maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

MmVL 39/2014 vp — U 70/2010 vp

Helsingissä 5 päivänä marraskuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jari Leppä /kesk	Jukka Kopra /kok
vpj.	Lauri Heikkilä /ps	Timo V. Korhonen /kesk
jäs.	Heikki Autto /kok	Mats Nylund /r
	Markku Eestilä /kok	Kari Rajamäki /sd
	Lasse Hautala /kesk	Katja Taimela /sd
	Reijo Hongisto /ps	vjäs. Simo Rundgren /kesk.
	Anne Kalmari /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius.